

katere diha materinska ljubezen in vera v božične skrivnosti. Naj bo vprizoritev tega misterija doživetje čnega večera. Pri obeh predstavah bo imel slavnostni govor o Mešku g. profesor dr. Ivan Dornik iz Maribora. Vse domačine in okoličane, tokrat zlasti Temaževčane kot Meškove najbližje rojake, vabimo, da se te Meškove proslave v velikem številu udeležite! Tudi zvezke z vlaki so ugodne na vse strani. Iz prijaznosti sodeluje pri tej proslavi orkester Glasbenega društva v Ljutomeru. Naročite vstopnice v predprodaji!

Ljutomer. Miklavžev večer bomo imeli v Kat. domu tudi letos, kakor vsako leto in si-

cer v nedeljo dne 9. dec., popoldne ob 4. uri. Na sporedu je Vodopivčeva spevoigra »Kovačev študent« v treh slikah in nastop Miklavžev. Kovačevega študenta poznate. Že samo to spevoigro je vredno priti poslušat. Pa tudi Miklavž, Matjaž Žnidarič, ima pripravljen velik meh za smeh. To se mu bomo zopet nasmejali. Tudi ti si pripravi meh za smeh. Vstopnina za ta večer je globoko znižana. Dajla se sprejemajo v nedeljo predpoldne do prireditve popoldne v čitalnici Kat. doma. Prinesite darila in pridite!

*

Novе uredbe. — Zaščita denarnih zavodov.

Dne 24. novembra t. l. je izšla v »Službenih novinah« poleg nekaterih drugih uredb, ki posegajo globoko v naše gospodarsko življenje, tudi uredba o zaščiti denarnih zavodov. Prejšnja tozadevna uredba je bila izdana pred 1 letom in je veljala samo za eno leto, ker ni zadobila med tem potrdila v narodni skupščini.

Nova uredba se drži v glavnem stare uredbe, prinaša pa vendar nekatere važne in zanimive izpremembe, ki jih zato v glavnem navajamo.

Vse prošnje, ki so jih vložili denarni zavodi za odlog plačil še po prejšnji uredbi, veljajo še en mesec, nato pa lahko vložijo denarni zavodi prošnjo za zaščito samo po novi uredbi. Prošnje ne rešuje več ministrski svet na podlagi predloga ministrskega odbora, o takih prošnjah odloča samo minister za trgovino in industrijo. Le v posebnih slučajih, če gre za posebne olajšave, odločata poleg tega ministra še finančni minister in minister za pravosodje.

Odložitev plačil je mogoča za največ šest let. Poleg odložitve plačil pa more denarni zavod zaprositi še za sanacijo ali pa tudi za likvidacijo izven stečaja. Odgoditev plačil se more nanašati samo na stare dolge, vse nove obveznosti denarnih zavodov se morajo voditi v novih knjigah s posebnimi raču-

ni. Po preteku šest mesecev, ko je bila zaščita dovoljena, mora denarni zavod napraviti razporeditev izterjavanja plačil v tem času. Razen tega pa mora napraviti razpored, kako hoče v bodočih treh mesecih kriti stare dolge.

Pri izplačilu vlog morajo denarni zavodi vpoštevati najpreje male vlagatelje, med temi najpreje one, ki imajo vlogo manjšo od 10.000 Din, šele nato pridejo na vrsto večji vlagatelji. Med vlagatelji morajo imeti pri izplačilu prednost oni, ki so bolj potrebni.

Važna so tudi nova določila, kako dolžniki plačujejo svoje obveznosti pri zavodih. Do sedaj je bilo dano na prostu denarnemu zavodu, da sprejme v poravnavo dolgove v plačilo tudi svoje hranilne knjižice. Po novi uredbi je natančno določeno, da se more vršiti plačilo dolgove, starih ali novih plačil ali izplačil, na ta način, da mora sprejeti denarni zavod do 50% vsakokrat plačane svote v denarnih knjižicah (lastnih sevedeh), ako se plača ostalih 50% v gotovini. Tdoločilo je važno tudi za kmete pri plačevanju vseh dolgove ali anuitet. Torej morejo kmetje, ki se poslužijo zakona o zaščiti kmeta, plačevati polovico svojih obveznosti v hranilnih knjižicah.

Zelo važno je določilo o pretvarjanju vlog (to je starih terjatev) v delnice te-

Že stari Azteki so se naslajali nad neke vrste primitivno čokolado iz kakovih zrn. Toda stoletja so pretekla, predno je uspelo izdelavo čokolade dvigniti do take popolnosti, kakor je mlečna čokolada Mlekita. Mlečna čokolada Mlekita je odlična slaštica, ki zadovolji najbolj razvijen ukus, pričara topeč se v ustih prijeten telesni počutek in oplemeni ustni dah.

1199

MIRIM
KRALJICA ČOKOLADE

ga zavoda ter prenos starih terjatev v poseben rezervni sklad. Pri tem se vloge do 10.000 Din ne bodo pretvarjale v delnice, od vlog, ki se glasijo nad 10 tisoč Din, pa je mogoče pretvoriti v delnice zavoda vloge do največ 40% cele svote. Do tega odstotka se morejo pretvoriti vloge tudi v prioritete delnice, ali pa v posebni rezervni sklad. To pretvarjanje pa je mogoče samo, ako pristane na to večina vlagateljev. Oni vlagatelji, ki se ne izjavijo, se štejejo, kakor da so se izjavili za pretvoritev vlog v delnice ali v rezervni sklad.

V novi uredbi so še posebej vpoštevane tudi samoupravne hranilnice, ki v starih uredbah niso bile tolko omejene.

Vsakemu zavodu, ki je aktiven, pa hoče likvidirati, mora minister za trgovino dovoliti odložitev izplačil v smislu te uredbe, da more izvesti lažje likvidacijo.

Zlasti v mestih je mnogo zadrug, ki se bavijo v pretežni meri z bančnimi posli, veljala pa so za nje določila zaščite za kreditne zadruge po uredbi o

katerih še nobeden ni videl kaplje dežja, čeprav se podijo večkrat oblaki preko omenjene naselbine. V Paypa že ni deževalo 15 let. Kraj leži ob morški obali in je našim vremenoslovcem — velika uganka.

Cvetlica,

ki raste samo na dveh krajih. Zelo redka cvetlica, ki se imenuje z latinskim imenom vulfenia, ima modro-violetni cvet in so jo izsledili doslej v območju Himalaja pogorja nad Indijo v Aziji in v višini 994 pri Smohorju na Koroškem.

Smeti v Londonu.

Pri pometanju ulic v Londonu je dnevno zaposlenih 8000 oseb. Londonski cestni pometalci stanejo na leto

Med tem je prispel na peruansko obrežje iz Paname de Almagro z veliko ladjo in številnimi vojaki ter se je pridružil Pizzaru. Na pobudo novodošlih, ki so pričakovali velikega plena, so postavili Atahualpo pred sodišče in ga obdolžili, da zbira vojsko proti Špancem. Pred vsem je tlačil kralja v nesrečo tolmač Felipillo, ki je prevajal kraljeve odgovore nalašč napačno. Kralja so obsodili na smrt na grnadi. Ker se je dal pred smrtjo krstiti, so ga samo zadavili.

Po smrti obeh sovražnih si bratov so bili Španci gospodarji vse dežele. Indijanci so bili kot čreda brez pastirja. Nastala je velika zmeda. Med Indijanci jih je bilo več, ki so se hoteli polastiti kraljevske kroge.

Pizzaro in de Almagro pa sta se napravila na pot proti glavnemu mestu. Imela sta z Indijanci več hudih bojev. Ko sta dospela v Kuzko, sta takoj začela pobirati zlato, kar ga je bilo dosegljivega. Naropala sta velikansko bogastvo.

A tudi na španski strani se je pojavila huda zmešnjava. Zvedelo se je, da koraka proti Peru Alvarado, ki se je bil udeležil že Cortesovega pohoda v Mehiko. Cesar Karl V. mu je dal dovoljenje za osvojitve vseh pokrajin, ki so ležale izven Pizzarovega območja. Alvarado je imel s seboj mnogo vitezov in izbornu opremljeno četo. Pizzara je zaskrbelo, kako bo. Poslal je proti

Alvaradu Almagro s stotnijo vojakov. Ko sta se približala drug drugemu, sta bila nekaj časa neodločena, ali naj začneta boj, ali naj se pobotata, kar sta tudi storila. Alvarado se je obvezal, da bo skušal osvojiti pokrajine južno od Peru. Rad bi pa obiskal Pizzara in zato sta se podala oba v Kuzko. Med potjo sta imela krvave boje z Indijanci.

Ko je zvedel Pizzaro, da se bliža Alvarado, mu je šel daleč naproti, da ne bi videl Alvarado sijaja in bogastva v Kuzko in se morda vendar le ne premislil glede odhoda. Srečanje je bilo zelo ljubeznivo. Alvarado se je odpravil po pozdravu po svoji poti.

Med tem je došel v Kuzko zakoniti dedič kraljevske kroge Inkov. Imenoval se je Manko Inka. Zahteval je od Pizzara, naj mu pomaga na prestol. Pizzaro mu je to tudi obljubil, a je izvršitev obljube vedno zavlačeval, češ, da manjka še to, da se še ni izvršilo ono itd. Poleg tega so pričeli Španci sami razdeljevati posestva med seboj. Vse je kazalo, da starega kraljestva ne bodo več obnovili. Nasprotno! Pizzaro je dal mladega Inka zapreti v trdnjavo. Nato se je podal na morsk obalo, kjer je ustanovil ob izredno ugodnem pristanišču mesto Los Reyes (Sv. Trije kralji). To se je zgodilo leta 1534 na praznik Sv. Treh kraljev. Mesto se imenuje danes Lima. V

Gospod, ostani pri nas!

Molitvenik za slabovidne z velikimi črkami smo na novo prejeli in ga posebno sedaj za zimski čas vsem priporočamo! Spisal ga je monsignor Janez Ev. Vreže. Lepo vezan v zlato obrezo stane 22 Din. Döbite ga v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

zaščiti kmetov. Ker pa nimajo v resnici te kreditne zadruge skoraj nič skupnega s kmetijskimi zadrugami in tudi ne mnogo z rednim združništvom, so te zadruge kakor tudi vse denarne zadruge in družbe z omejeno zavezo s to uredbo izločene iz vrst kmetijskih za-

drug. Za te zadruge velja torej tudi uredba o zaščiti denarnih zavodov.

Poleg te uredbe o zaščiti denarnih zavodov je izšlo zadnje dni še več važnih gospodarskih uredb. Tako uredba o znižanju režijskih stroškov pri gospodarskih podjetjih in denarnih zavodih, uredba o javnih delih, uredba o občinskih uslužbencih, uredba o bano-vinskih trošarinah in uredba o zaščiti kreditnih zadrug. Ker so tudi nekatera določila v teh uredbah zelo važna za naše gospodarstvo, bomo v prihodnji številki prinesli še par pojasnil iz teh uredb, zlasti še iz uredbe o zaščiti kreditnih zadrug.

birajo v to svrhu prostovoljni prispevki. Pa nabiralke niso nič kaj zadovoljne. Kajti kjer bi lahko dali, malo dajo, tisti pa, ki malo imajo, dajo kolikor pač morejo. — Gospodinjski kmetijski tečaj pri šolskih sestrah poseja 13 deklet, bodočih gospodinj. Naj le skrbе, da se bodo usposobile za dobre in skrbne gospodinje, za takšne, ki tri vogle pri hiši podpi-
rajo. — Te dni so nekateri davkoplačevalci prejeli »Obvestilni nalog za plačanje poreza«. Želimo od finančne direkcije v Ljubljani, da za podrejene davčne uprave priskrbi slovenske tiskovine. — Knjige družbe sv. Mohorja so dospele in se dobe v župnijski pisarni. — Ker se bliža leto h koncu, bo treba obnoviti naročnino za naše liste. Naj v nobeni hiši ne manjka »Slovenski gospodar«.

Sele pri Slovenjgradcu. V torek dne 27. novembra zvečer je pogorela tukaj hiša posestnika Maksa Tratnika, po domače Spodnjega Dolarja. Goreti je začelo v dimniku in lesnih delov hiše ni bilo mogoče več rešiti. Zdaj v jeseni je to hud udarec. Dobri ljudje, pa jih nesreča zalezuje, kakor trpina Joka.

Sv. Anton na Pohorju. Nenavadno pogosto se je sedaj oglasila pri nas božja poslanka smrt. V enem mesecu smo imeli kar tri pogrebe, kar je pri nas redkost. Dne 8. novembra smo pokopali Jurija Karbarja, ki je bolehal nad leto dni; dne 22. novembra pa Mihaela Hribernika. V ponedeljek, dne 26. novembra, je spremljala lepa vrsta pogrebcev na goro k Sv. Antonu rajnega Florijana Zebreka, kateri je bolehal že čez poldrugo leto ter boguvdano prenašal svoje trpljenje. Bil je odločno krščanski mož, večkrat previden s sv. zakramenti. V njegovi hiši se je vsak večer molil sv. rožni venec, kar je ponekod že redkost v sedanjih časih. Stari rod izumira, z njim pa tudi globokovernost ter lepi stari običaji. Ob grobu mu je spregovoril lepe besede domači č. g. provizor. Tebi, dragi Florijan, bodi večni mir in plačilo pri Bogu!

Sv. Anton na Pohorju. Da pred nedavnim časom se iz našega kraja ni dosti čitalo v čas-

pisju kljub temu, da so nekateri ljudje skozi v 3 let pridno agitirali za časnike. Ko pa je naš list ovekovčel zasluge pokojnega Gašperja Pušnika in pozneje krščansko dejavnega gosp. Peitlerja iz sosedne župnije Sv. Primoža, je to gotove elemente močno vznemirilo. Ne gre jim namreč v glavo, da bi mogli tudi krščanski možje imeti veliko zaslug in ne samo »naprednjaški« svobodomsleci. Ljudje uvidevajo vedno bolj, da svobodomslečno in takozvano naprednjaško časopisje vodi v pogubo, zato se v vedno večjem številu oklepajo »Slovenskega gospodarja«. To je bilo povod, da so gotovi ljudje navallili na našega organista, da bi mu onemogočili ali mu zagrenili nadaljnjo bivanje pri nas. Omenjeni vrši službo tukaj že četrto leto, dočim so njegovi predniki, čeprav še kriza ni bila tako očitna, zapustili službo v treh letih kar trije. Naš g. organist je mož na svojem mestu.

Rišnica na Pohorju. Pri tesanju stavbenega lesa je bil zaposlen mlad kmečki fant France Pungartnik, po domače Kopnikov, v Hudem kotu. Spodletela mu je sekira, ki se je s tako silo zagnala v desno nogo, da si jo je skoro popolnoma precepil. Takoj poklicani zdravnik mu je na licu mesta obvezal rano; njemu se ima zahvaliti, da ni prišel ob nogo. Že v drugič se mu je letos zgodila nesreča.

Št. Peter pri Mariboru. Kakor druga leta, se bo tudi letos priredila božičnica v prid ubogim šolskim otrokom. Po župniji se po-

Sv. Anton v Slov. goricah. Pokopali smo moža, ki je bil jako velik za našo župnijo. V četrtek dne 15. novembra, ob 9. uri dopoldne, so je razvil veličastni žalni spreved od hiše pokojnega Jakoba Rojs proti cerkvi in nato na pokopališče. Zadnje slovo od njega je pričalo, kako je bil vsem ljub in drag. Več kot dvajset vncev in nebroj cvetja je krasilo njegovo krsto in gomilo. Godba in pevci so oskrbeli pretresljive žalostinke. Saj pa je tudi bil pokojni mož dela in požrtvovalne ljubezni. Vseh njegovih zaslug se ne da naštet. Tega niso mogli vsi govorniki ob odprtem grobu. Povemo le, da ni bil samo najskrbnejši gospodar in ljubeči družinski oče, temveč tudi velik javni delavec in gospodarstvenik. Desetletja je odlično deloval pri okrajnem zastopu in okrajni hranilnici pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Njemu se mora zahvaliti naša in sosednje župnije za novo banovinsko cesto iz Senarske k Sv. Antonu v Slov. goricah. Prav tako vneto je delal pri domači posojilnici, ki ji je bil zadnjih 10 let načelnik. Znan je bil tudi kot dolgoletni čevlec v okraju. Na zadnji poti so ga nosili člani Društva starih vojakov, ki mu je bil pokrovitelj in boter njihovi dragoceni zastavi, katera je bila danes odeta vsa v črno. V sprevedu pa je tudi vihrala zastava Apostolstva mož in fantov, zakaj rajni ni bil samo mož dela, temveč tudi mož molitve in vere. Vsako prvo nedeljo je pristopil v prvih vrstah z več ko 200 tovariši k mi-
zi Gospodovi. Zadnjič je bil med njimi prvo nedeljo v mesecu novembru, in takrat nevede čil

Kuzko je pustil za mestnega poglavarja svojega brata Ferdinanda.

Od Ferdinanda si je izprosil Manko Inka dovoljenje, da sme bivati v svoji palači v mestu. Naenkrat pa je zbral Manko Inka stare svetovalce ter poveljnike in jih pozval, naj prepodijo z orožjem Špance in obnovijo staro državno življenje. Na ta poziv se je zbralo v mestni okolici nad 200.000 Indijancev. Napadli so ponoči Špance, ki so zašli v hude škripce. Boj je trajal deset dni in obleganci so že obupali. Vrh tega jih je mučila lakota. Nekega dne so divje napadli Indijanci, hoteč izsiliti odločitev. Nenadoma so se spustili v beg; zagledali so namreč v oblakih blestečo postavo na konju in z mečem v roki. Bil je sv. Jakob, zaščitnik Španije, katerega so poklicali obleganci v skrajni nevarnosti na pomoč. Indijanci so zatem napadli v noči, a so zopet zbežali. Prikazala se je namreč Mati božja z Detetom v naročju. Voja je trajala še več tednov. Indijanci so pobili in razpršili vse oddelke, ki so hoteli obleganim na pomoč. Ko pa je prispel končno s pohoda v neko oddaljeno pokrajino de Almagro s 470 možmi, so sklenili mir. Manko Inka se je umaknil v nedostopne skalne puščave in je živel tamkaj s svojimi sorodniki.

Ko so se vršili ti zadnji boji s poslednjim vladarjem iz rodu Inka, je pa že zorel razpor med

obema voditeljema španskih čet. Šlo je za delitev ozemlja.

Ko je dal cesar Karl V. Pizarro dovoljenje za osvojitve peruanske države, mu je določil tudi mejo, namreč črto, ki bi šla nekaj več kakor 1000 km južno od Paname. Med zadnjimi boji z Indijanci je dospelo iz Španije Almagrovo imenovanje za mejnega grofa peruanskega z ozemljem, ki bi segalo od Pizarrove mejne črte kakih 1000 km proti jugu. Nesreča je hotela, da je ležalo mesto Kuzko blizu mejne črte. Imeti sta ga hotela oba. Začasno sta sicer sporno zadevo mirno uredila. Ko pa sta napadla iz dežele zadnjega Inka, je pozval Almagro Pizarrovega brata Ferdinanda, ki je bil glavar mesta Kuzko, naj mesto izprazni, ker spada v njegovo ozemlje. Ferdinand je odgovoril, da ne more brez svojega brata ukreniti ničesar. Vnela se je državljanska vojna. Almagro je ujel dva Pizarrova brata. Pizarro mu je ponudil premirje in mesto Kuzko v upravo, dokler ne razsodi o sporu cesar. Almagro je hotel boj. Ko pa je zvedel, da je zbral Pizarro v mestu Lima precej močno vojsko, se je začel pogajati. Ker se nasprotnika nista mogla zediniti, sta predložila spor patru de Bobadilla, ki je bil predstojnik usmiljenih bratov. Ta je razsodil, da mora Almagro izpustiti Pizarrova brata in odstopiti Kuzko zopet Pizarro. Dalje sledi.

2 milijona funtov šterlingov. Smeti, katere zmetejo letno, tehtajo poldrugi milijon ton.

Belokožci -- ljudožrci.

Od stoletov zamorskih sužnjev, katere so prepeljali beli trgovci s sužnji iz Afrike v Ameriko, se ni vrnil niti eden zopet nazaj v svojo afriško domovino. Radi beleženega dejstva so bili v Afriki ostali črnci prepričani, da so belokožci ljudožrci, katerim teknejo le zamorci.

Špageti

so znana italijanska močnata jed, ki je bila znana Kitajcem pred 3000 leti.

**Svetovna uporaba po-
pra**

znaša na leto 40 tisoč ton.